

Remissvar

Datum 2026-05-13
Ärendenummer MCF 2026-03161-2

Ert datum 2026-02-16
Er referens Fi2025/02353

Stab CS (CS-SB)
Mikael Billinger
010-240 4326
Mikael.Billinger@mcf.se

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2025:118 Ökad och rättvis tillgång till data – kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning

Sammanfattning

Myndigheten för civilt försvar har ombetts lämna synpunkter på betänkandet SOU 2025:118 Ökad och rättvis tillgång till data – kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning. Myndigheten väljer att lämna synpunkter på de delar i betänkandet som berör myndighets ansvarsområde.

Myndigheten lämnar följande synpunkter:

- Myndigheten för civilt försvar instämmer med utredningen om att fokus ska ligga på när exceptionella behov grundar sig på att ett offentligt organ ska hantera ”allmänt nödläge” samt att det civila beredskapssystemet bör utgöra grund för tillämpningen.
- Myndigheten för civilt försvar instämmer med utredningen att samordnad etablering kommer minska suboptimering och bidrar till tydlighet gentemot de verksamhetsutövare (datahållare) som kan komma att få begäran om data från offentliga aktörer.
- Myndigheten för civilt försvar tillstyrker förslaget att ge myndigheten ett uppdrag att stödja offentliga organ i arbetet med att förbereda att vid behov begära, ta emot och använda data med stöd av kapitel V i dataförordningen för att hantera allmänna nödlägen. Detta gäller under förutsättning att myndigheten, i enlighet med utredningens förslag, tillförs finansiella medel för att genomföra uppdraget.
Däremot anser myndigheten att den föreslagna tidsbegränsningen på ett år är för kort. Tiden bedöms räcka till att etablera strukturer och stödja

Datum
2026-05-13

Ärendenummer
MCF 2026-03161-2

offentliga organ i ett etableringsskede. Det saknas dock tid för att anpassa strukturer och ge stöd till offentliga organ i införandet. För denna del bör uppdragets längd förlängas i ett år.

- Myndigheten för civilt försvar avstyrker förslaget att ge alla sektorsansvariga myndigheter ett uppdrag att kartlägga förutsättningar. Dataförordningen ger snarare ett kompletterande verktyg än förändrade förutsättningar. Eventuella behov av att ge riktat uppdrag i enlighet med utredningens förslag till *en eller flera* beredskapssektorer bör istället identifieras i det uppdrag som föreslås ges till Myndigheten för civilt försvar.

I övriga delar av betänkandet lämnar Myndigheten för civilt försvar inga synpunkter.

Offentliga organ får begära data vid exceptionella behov (kapitel 7)

Myndigheten för civilt försvar instämmer med utredningen att det enbart finns skäl att besluta om åtgärder när det exceptionella behovet grundar sig på att det offentliga organet ska hantera ett ”allmänt nödläge”. Vidare instämmer myndigheten att det civila beredskapssystemet bör utgöra grund för tillämpning av kapitel V i dataförordningen när det avser hantering av allmänt nödläge. En sådan hantering tillför ett verktyg för redan befintlig och etablerad beredskapsstruktur.

Offentliga organ behöver stöd (kapitel 7.11.3)

Myndigheten för civilt försvar delar utredningens bedömning att det finns en överhängande risk för suboptimering om varje offentlig aktör självständigt ska lägga resurser på att etablera strukturer. Det finns effektiviseringspotential i samarbete och samordning mellan de offentliga organen. Avseende behov av faktiskt stöd till enskilda offentliga organ i etableringen bedöms variera från aktör till aktör.

Myndigheten bedömer dock att det primära skälet för en effektivt etablering är att det blir tydligt och förutsägbart för de verksamhetsutövare (datahållare) om när och hur offentliga organ kommer efterfråga data enligt kapitel V i dataförordningen. En samordnad etablering som beaktar redan pågående arbete om interoperabilitet är därför centralt. För att ett offentligt organ ska få ta del av den data som begärs på ett effektivt och kvalitativt sätt behöver det vara enkelt för datahållaren att tillhandahålla denna data.

Datum
2026-05-13

Ärendenummer
MCF 2026-03161-2

Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att ge stöd till offentliga organ (kapitel 7.11.4)

Myndigheten för civilt försvar tillstyrker förslaget att ge myndigheten ett uppdrag att ge stöd till svenska offentliga organ i deras arbete med att förbereda för att vid behov begära, ta emot och använda data med stöd av kapitel V i dataförordningen för att hantera allmänna nödlägen. Detta gäller inte minst med anledning av att civila beredskapssystemet används som grund¹. Myndigheten anser dock att ett uppdrag bör fokusera på ett samordnat införande (systemnivå) snarare än stöd till enskilda organ (objektnivå).

Utredningen bedömer att det föreslagna uppdraget ska vara tidsbegränsat till ett år. Myndigheten bedömer att den föreslagna tiden kommer att räcka till att etablera strukturer och stödja offentliga organ i etableringsskedet. Det kommer dock inte finns utrymme att utvärdera och anpassa strukturerna utifrån hur de fungerar i praktiken. För denna del bör uppdragets längd förlängas i ett år².

Utredningen bedömer att myndigheten behöver tillföras finansiella medel för att genomföra det föreslagna uppdraget (kapitel 12.4.2). Om inte myndigheten tillförs medel behöver annan verksamhet prioriteras bort för att kunna genomföra uppdraget.

Uppdrag till sektorsansvariga beredskapsmyndigheter att kartlägga förutsättningar (kapitel 7.11.5)

Myndigheten för civilt försvar avstyrker förslaget att ge sektorsansvariga beredskapsmyndigheter i uppdrag att kartlägga tekniska och organisatoriska förutsättningar inom respektive beredskapssektor att begära, ta emot och använda data vid allmänt nödläge enligt kapitel V i dataförordningen. Myndigheten anser att denna bestämmelse i dataförordningen ger beredskapsmyndigheterna ett ytterligare verktyg snarare än ett nytt eller förändrat uppdrag. Utredningen betonar

¹ Myndigheten har i enlighet med 1 § förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för civilt försvar "ett nationellt samordnande ansvar för civilt försvar, samhällets krisberedskap och skydd mot olyckor. Ansvaret gäller åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara".

² Myndigheten noterar att utredningen föreslår att det i uppdraget ska ingå att bedöma om uppdraget bör göras permanent. Utredningen öppnar därmed för att de kan bli aktuellt med förlängt uppdrag. Dock, ett tillfälligt uppdrag med tillfällig finansiering, som föreslås av utredningen, innebär att organisationen planerar och genomför uppdraget med avsikt att den berörda verksamheten ska avslutas när uppdraget är färdigställt. Att därefter förlänga innebär en omstartssträcka. Ett längre uppdrag redan från start möjliggör att planera och genomföra uppdraget över en längre tid.

Datum
2026-05-13

Ärendenummer
MCF 2026-03161-2

själva detta i argumentationen om att de sektorsansvariga beredskapsmyndigheterna ska kunna göra uppdraget inom ram då det bör ”kunna hanteras som ytterligare en aspekt av det arbete som redan pågår” (kapitel 12.4.3).

Eventuellt behov av att ge riktat uppdrag i enlighet med utredningens förslag till en eller flera aktörer bör istället ske som en följd av behov som identifieras i det uppdrag som föreslås ges till Myndigheten för civilt försvar eller i andra kartläggningar, till exempel bedömning av förmågan i det civila försvaret.

I detta ärende har överdirektör Anna Starbrink beslutat. Mikael Billinger har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Åke Holmgren och tillförordad stabschef Margareta Gelius deltagit.

Anna Starbrink

Mikael Billinger